

Kontrasztok Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
Székhely
7627 Pécs, Engel János u. 11-15.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kulcskompetencia

*Témahét az Alapfokú Művészetoktatási Intézmények számára
Gitár tanszak*

A FELLÉPÉSEK ÉS VIZSGÁK ALKALMÁVAL FELLÉPŐ SZORONGÁS, LÁMPALÁZ LEKÜZDÉSÉNEK SEGÍTÉSE TANULÁS-MÓDSZERTANI ÉS MÁS ESZKÖZÖKKEL, ÖNISMERET

Készítette: Domokos Lehel

TÉMAHÉT LEÍRÁS

Iskola neve	Kontrasztok Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Pécs
Művészeti ág / tanszak	Zeneművészet / Gitár
A témahét címe	A fellépések és vizsgák alkalmával fellépő szorongás, lámpaláz leküzdésének segítése tanulás-módszertani és más eszközökkel, önismeret
Időtartama	4 tanóra (2010. április 26.- május 9.)
Célcsoport / tanuló / évfolyama	Gitár (1,2,3 és 5. osztályos tanulók)
Célmeghatározás	A szereplési szituációkban jelentkező szorongás, lámpaláz leküzdésére irányuló, olyan tanulási-, memóriát és koncentrációt-, figyelmet fejlesztő technikák megismertetése, stressz-oldó módszerek elsajátíttatása, váratlan helyzetekre felkészítő, önismeretet fejlesztő gyakorlatok alkalmazása a cél, melyek képessé teszik a tanulót arra, hogy hatékonyabb felkészüléssel, magabiztosabb, kiegyensúlyozottabb produkciót nyújthasson a pódiumon.
A téma kiválasztásának indoklása	<p>Művészeti iskolánkban tanító zenepedagógusaink munkájuk során állandóan keresik a választ arra, vajon mi állhat annak hátterében, hogy növendékeik többsége a hangversenypódiumon vagy vizsgaszituációban olykor jóval gyengébben teljesít, mint ahogyan az egyéni képességeik figyelembevételével tőlük elvárható lenne.</p> <p>Véleményünk szerint a rosszabb teljesítménynek egyik oka a lámpaláz, és az ezzel járó szorongás, illetve a gyermek pillanatnyi pszichés állapota, másik oka sokszor minden bizonnyal a növendék nem megfelelő, vagy rosszul alkalmazott tanulási, gyakorlási módszereiben keresendő. Ha a gyermek megfelelő, hatékonyabb tanulási módszerek ismeretében, birtokában gyakorol, magabiztosabbá, tudatosabbá válik, képesebb lesz kiegyensúlyozottabb produkció létrehozására, melynek hatására az őt gátoló lámpaláz, szorongás is csökkenthető, és ez által leküzdhetővé válhat.</p> <p>Hagyományos óráinkon (ahol a tanterv sürgeti a diákot s tanárt egyaránt) idő hiányában kevés lehetőségünk adódik a lámpaláz problémájának orvoslására, esetleges új tanulás-módszertani fogások megismertetésére. E témahét bevezetése kiváló alkalom arra, hogy 4 tanórán keresztül csak e témára koncentrálva, a megszokott tanítási folyamat helyett újszerű tanulás-szervezési módokkal feldolgozva ismerkedhetünk meg olyan módszerekkel, feladatokkal, melyek elősegítik a hatékonyabb tanulást, gyakorlást, melyek birtokában sikeresebbek lehetünk a lámpaláz és a szorongás leküzdésében.</p> <p>Témahetünk tartalmaz olyan elemeket is, melyek a stressz és feszültségoldásban nyújtanak</p>

	<p>segítséget a gyerekeknek, illetve lehetővé teszik, hogy ismeretlen helyzetek, szituációk elé állítva jobban feltalálják magukat, problémamegoldó képességük fejlődjék, mely szintén a lámpaláz és a szorongás leküzdésében segíthet.</p>
<p>Célcsoport / tanuló fejlesztendő kompetenciái</p>	<p><u>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség kulcskompetenciákon belül</u></p> <p>Érzelmi kompetenciák: Önkifejezés Önmotiválás Empátia Tolerancia</p> <p>Személyi és társas kompetenciák: Énkép és önismeret Önértékelés Önszabályozás Önfegyelem</p> <p>Intellektuális kompetenciák: Problémamegoldás Kreativitás Alkotói képesség Esztétikai érzék</p> <p><u>Szociális, életviteli és környezeti kulcskompetenciákon belül</u></p> <p>Önszabályozás: Érzelmek kezelése Cselekvési képesség Döntésképesség</p>

Én-hatékonyág érzés:

Pozitív önértékelés

Kognitív készségek:

Kreativitás

Cselekvési képesség fejlesztése

Társas kompetenciák:

Empátia

Döntésképeség

Humanitás

Konfliktuskezelés

Kommunikációs készség:

Zenei kommunikáció

Memóriafejlesztés:

Zenei memória

Zenei emlékezet

Vizuális memória

Koncentráció

Ritmusérzék

Előadói képesség:

Improvizációs készség:

Fantázia

Kreativitás

Alkotói képesség

Ismeretszerzési készség

Asszociációs képesség

	<p>Ismeretfeldolgozási képesség: Befogadó készség Kifejezőkészség Analizáló képesség Szintetizáló képesség Megfigyelő képesség Autonóm tanulási képesség</p> <p>Együtműködési készség</p> <p><u>Zenei készségek, képességek szintjén:</u> Zenei jelrendszer értelmezése Lapról olvasási készség Intonációs képesség Ritmusolvasás Ritmusközlés Zenei kifejezőkészség Muzikalitás Belső hallás</p> <p><u>Szövegértési-szövegalkotási kompetenciákon belül:</u> Kifejezőkészség Szókincs</p>
<p>Várható eredmények</p>	<p>A növendék: Szereplései, fellépései alkalmával, hatékonyabb felkészüléssel, magasabb szintű önismeret, és önbizalom birtokában, a lámpaláz és szorongás leküzdésével képesebbé válik az igényesebb és színvonalasabb művészeti produktumok interpretálására.</p>

	<p>Önismerete, saját képességeinek ismerete fejlődni fog. Önbizalma fejlődni fog. Tudatossági szintje erősödni fog. Együttműködési készsége jelentősen fejlődni fog. Képes válik olyan stressz-oldó technikák alkalmazására, melyek oldják szereplés előtti feszültségét, szorongását. Képesse válik olyan tanulási módszerek alkalmazására, melyek segítségével hatékonyabbá válik a gyakorlása, így szereplései is sikeresebbek lesznek. Jobban feltalálja magát váratlan helyzetekben, szituációkban. Koncentrációs képessége és figyelme fejlődik. Emlékezőképessége fejlődik. Képes lesz a másokra figyelve, együtt működve dolgozni.</p>
A témahét-elemek időtartama	A témahét 4x30 perces egységből áll, ami 4 tanórát felölelő időtartamot jelent. Ezek az órák intézményünk specifikuma okán 2 hét alatt zajlanak le, nem egymást követő napokon.
A témahét-elemek ütemezése	<p>30 perces egységben tervezett témák feldolgozása az alábbiak szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> - relaxációs technikák elsajátíttatása, feszültségoldás - a zenei memória fejlesztését szolgáló-, figyelmet és koncentrációt erősítő gyakorlatok - önkontroll, önszabályozás - felkészítés váratlan helyzetekre, szituációkra
Erőforrás, költség	<p>Humán erőforrás: pedagógus Szükséges eszközök: laptop, hangszórók, CD-lejátszó, diktafon, írószer, lapok.</p>
Támogató rendszer	<p>Oroszlány Péter: Tanulásmódszertan Kaposi László: Játékkönyv José Silva: Agykontroll Dr. Pásztor Zsuzsanna: Új utak a zeneoktatásban</p>

TÉMAHÉT VÁZLAT

Iskola	Kontrasztok Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Pécs
Művészeti ág	Zeneművészet
Tanszak	Gitár
Téma	A fellépések és vizsgák alkalmával fellépő szorongás, lámpaláz leküzdésének segítése tanulás-módszertani és más eszközökkel, önismeret
Tanuló / tanulócsoport évfolyama	Gitár 1,2,3 és 5. évfolyam
Tanár neve	Domokos Lehel

Tevékenységek időmegjelöléssel Tanár/Diák	Kiemelt fejlesztési terület	Tantervi tartalmak	Tanulásszervezés Munkaformák és módszerek	Erőforrás Eszközök, mellékletek	
				Diák	Tanár
1. óra					
I. Beszélgetés a szereplésről					
<p>A tanár megkéri a diákot, hogy játssza el a tanult művet. A darab eljátszása után megdicséri a tanulót, majd odaadja neki a kártyát az utasításokkal. Ez után a diáknak már úgy kell gitározni, hogy eljátssza, ez egy szereplés. Ekkor célszerű valakit behívni a folyosóról, hogy a tanáron kívül más közönsége is legyen a növendéknek.</p> <p>Megbeszéljük, mi volt a különbség a két előadás között, és hogyan érezte magát.</p> <p>A tanár kérdéseket tesz fel: <i>Szeretsz színpadon állni? Miért?</i> <i>Milyen a közérzeted előtte?</i> <i>Szoktál gondolni valamire szereplés közben?</i></p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Önismeret Önértékelés</p>	<p>Lámpaláz, stressz, szorongás megbeszélése</p>	<p>Beszélgetés</p>	<p>D1- Kártya utasításokkal</p>	<p>Diktafon</p>
II. RELAXÁCIÓS GYAKORLATOK A SZORONGÁS ÉS A LÁMPALÁZ LEKÜZDÉSÉRE					
Légzés felfedezése, lézőgyakorlat					
<p>A légzés ugyan automatikus cselekvés, a gyakran színpadra lépőknek azonban célszerű tudati befolyásolás alá vonni, hogy megtanuljanak jól lélegezni, és még stresszhelyzetekben, lámpalázzal terhelt szituációkban se zilálva, kapkodva vegyék a levegőt.</p> <p>A diák ülve, csukott szemmel az orrán</p>	<p>Önszabályozás Önkontroll</p>	<p>Az emberi test légzést biztosító szervei Relaxáció, mint a lámpaláz és szorongás leküzdésének egyik módja</p>	<p>Frontális tevékenység</p>		

keresztül belélegez, mialatt négyig számol. Eközben arra kell figyelnie, hogy kinyomja a hasát. Ezután négyig számolva engedi ki a levegőt a száján, eközben pedig behúzza a hasát. Ezt elismétli 3-szor. A gyakorlatot újra megismétli, de most a levegő útját figyeli: orr, légcső, rekeszizom, tüdő, és vissza. 12 perc					
III. Tanulói óráértékelő lap kitöltése 3 perc	Önismeret		Egyéni	D2 -Tanulói értékelő lap	

2. óra					
I. Légzés-, hangzás gyakorlat					
A diák megfigyeli légzése ritmusát, egyenletesen, kb. 3-4 másodpercig. Ki- és belégzés. Hangot keres hozzá, kilégzéskor azt szólaltatja meg. Próbálja ki hangtartománya teljes intervallumát. 5 perc	Önszabályozás Önkontroll	Légzéstechnika Figyelem Koncentráció	Frontális osztálytevékenység		
II. MEMÓRIAFEJLESZTÉS, FIGYELEM ERŐSÍTÉSE, KONCENTRÁCIÓS GYAKORLAT					
Környezetünk hangjainak megfigyelése					
A diák egyenes, felemelt fejjel, hátát nem megtámasztva, csak az ülőke felét felhasználva ül a székén. Talpa a földön, kezei az ölébe ejtve. Becsukja	Koncentráció Memória Megfigyelőképesség	Memória fogalma Auditív memória Analizáló hallás	Egyéni munka	Lap Íróeszköz	

<p>szemét, és figyeli a külvilágból érkező hatásokat. (Pl.: elhalad egy autó az épület előtt, a távolban ugat egy kutya, egy cipő végigkopog a folyosón, stb...) A növendéknek meg kell jegyeznie, milyen sorrendben követik egymást a hangok, majd le kell írnia a lapra, milyen hangokat hallott.</p> <p>8 perc</p>					
III.					
<p>A darabkezdések, belépések előzetes koncentrációt igényelnek. A tanulók, az éppen megtanult darabnak csak az első pár ütemet gyakorolják sokszor, hogy a kezdés a mű hangulata szerint történjen, autentikus legyen. A tanár megbeszéli vele, hogy milyen jellegű a darab (táncos, friss, pattogós, elbeszélős, komótos). A tanár (főleg kisebbeknél) ne szakkifejezéseket használjon, hanem az életkorának megfelelő szavakkal magyarázza el, mit szeretne a növendéktől kérni, hallani.</p> <p>14 perc</p>	Koncentráció	Osztott figyelem			Diktafon
<p>IV. Tanulói óraértékelő lap kitöltése</p> <p>3 perc</p>	Önismeret		Egyéni	D2-Tanulói értékelő lap	

3. óra					
I. Relaxációs gyakorlat					
A diák kényelmesen elhelyezkedik a székén. Kellemes, lágy zene szól, a tanár instrukcióit követve végzi el a relaxálást. 11 perc	Önkontroll Önmegfigyelés	Relaxáció	Egyéni		T1- Tanári instrukciók leírása Laptop Hangszórók Hanganyag
II. ÖNKONTROLL, ÖNSZABÁLYOZÁS GYAKORLÁSA Az egészséges test és szellem jellemzői					
Ahhoz, hogy frissek legyünk, jól tudjunk koncentrálni, felidézni azt, amit már megtanultunk, nem elég a szellem tudása, kell hozzá a test jól tartása is. Megbeszéljük, mit tehetünk ezekért. 16 perc	Önismeret Koncentráció Együttműködési készség	Testtudat Test és szellem összefüggésének megértése Szövegértés		D3 -Szövegek jótanácsokkal	
III. Tanulói óraértékelő lap kitöltése 3 perc	Önismeret		Egyéni munka	D2-Tanulói értékelő lap	

4. óra					
I. FELKÉSZÍTÉS VÁRATLAN HELYZETEKRE, SZITUÁCIÓKRA					
A tanár tudatosan teremt zavaró körülményeket az órán (miközben a növendék játszik): köhög, fel áll és kinyitja az ablakot, leejt egy könyvet, telefoncsengést kapcsol be, stb. 10 perc	Koncentráció Önbizalom				Diktafon

II. Improvizációs készséget fejlesztő gyakorlat					
A tanulónak át kell komponálnia, le kell egyszerűsítene a már megtanult darab felső szólamát tetszés szerint, ügyelve arra, hogy a kísérettel összhangban maradjon. Ez a gyakorlat elősegíti a már megtanult darab rögzítését, szerkezetének megértését. 17 perc	Kreativitás Önkifejezés Önbizalom	Improvizáció fogalma Az improvizáció lehetőségei a zenélésben		Kottalap Írószer	
III. Tanulói óráértékelő lap kitöltése 3 perc	Önismeret		Egyéni munka	D2-Tanulói értékelő lap	

Mellékletek

Tanári

T1 Relaxációs gyakorlat – tanári instrukciók

Helyezkedjétek el a székeiteken kényelmesesen! Hunyjátok be a szemeteket, vegyetek mély levegőket! Érezzétek, hogy a levegő átáramlik a testetekben, kövessétek útját! Orr, garat, légcső, tüdő, kilélegzésnél vissza. (fél perc várakozás)

Most a levegő kifújása közben mondjad ki magadban háromszor a „három” szót, és közben gondolatban háromszor jelenítsd meg lelki szemeid előtt a hármas számot!

Most végy újabb mély lélegzetet, majd a levegő kifújása közben háromszor mondd ki magadban a „kettő” szót, és közben gondolatban háromszor jelenítsd meg lelki szemeid előtt a kettes számot!

Végy ismét mély lélegzetet, majd a levegő kifújása közben háromszor mondd ki magadban az „egy” szót, és közben gondolatban háromszor jelenítsd meg lelki szemeid előtt az egyes számot!

Csak a testedre koncentrálj, és csak a testedre figyelj! Ellazítjuk minden porcikánkat, testrészünket, és érezzük, ahogy ez a kellemes lazaság végigmegy az egész testünkön.

Kezdjük a fejünknél!

Érzem, ahogy ellazul a fejem tetején a bőr... Ellazul a homlokom... Ellazul a szemhéjam... Ellazul az arcom... Érzem, ahogy végigáramlik ez a kellemes lazaság a vállamon, a karomon, a kezemen... Ellazul a mellkasom kívül, belül... Érzem, ahogy ellazul a hasam kívül, belül... Ez a kellemes bizsergést a combomban érzem... Ellazul a lábszáram... Ellazul a lábfejem...

Nagyon könnyűnek, súlytalanak érzem magam.

Képzeld el, hogy egy gyönyörű tengerparton vagy. Kellemes, frissítő szél fúj, szemed előtt a csodás kék víz, melynek hullámai lágyan mossák a parti sziklákat. A tengerparti homokban végtelenül könnyed, légies léptekkel gyalogolsz. A parton csodás pálmafák, melyek lombjaiba bele-bele kap a szél. Hallod, ahogy a szél puha, lágy hangja mellett egy-egy sólyommadár hangja töri meg a csendet. Nagyon jól érzed magad, könnyű vagy, itt nem nyomasztanak a világ, és a mindennapok gondjai. Nézz körül, mit látsz a tengerparton! Figyelj a hangokra, a szél, a víz, a madarak, csak őket hallod, nincsenek körülötted emberek, csak a természet, a csodás környezet. Pihenj, élvezd a pihenést!

Hamarosan 5-től 1-ig számolok visszafelé. Elképzelem magam előtt a számokat, mintha egy mozivásznzon vetítenék elém. Az öthöz érve lassan kinyitom a szemem, friss leszek, éber leszek, kipihentnek és nyugodtnak érzem magam.

Relaxációs zene: http://www.mommo.hu/media/Relaxacios_zene

Diák

D1 – Kártya az utasításokkal

EZ EGY SZEREPLÉS

1. Menj az ajtóhoz a gitárral együtt.
2. Onnét gyere középre, az X-szel jelölt helyre.
3. Hajolj meg, és játszd el a dalt.
4. Végén is hajolj meg, várd meg a tapsot.
5. Menj vissza az ajtóhoz.

D2 – Tanulói értékelő lap

Hogy érezted magad a mai foglalkozáson?

Nagyon jól

Jól

Közömbös volt számomra

Nem éreztem jól magam

Mennyire vettél aktívan részt az órán?

Nagyon aktív voltam

Aktív voltam

Nem igazán voltam aktív

Egyáltalán nem voltam aktív

D3- Jótanácsok

Pihenten, frissen gyakorolj!

Tartsd rendben a taneszközeidet!

Gyakorlás előtt tégy rendet magad körül!

A gyakorláshoz fény kell!

Tarts szüneteket gyakorlás közben!

Ne fáraszd túl magad!

Akard megjegyezni!

Ismétlés a tudás anyja!

Ne feledkezz meg a próbaeljátszásról!

Oszd meg valakivel a gondjaidat!

Feküdj le idejében, aludd ki magad!

Tanuld meg kikapcsolni a televíziót!

Ne ülj sokat a számítógép előtt sem!

Játssz eleget!

Mozogj sokat!

Egyél mértékletesen!

Tanuld meg a lazítást!